

KONVENCIJA DĖL TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ, VISUOMENĖS DALYVAVIMO PRIIMANT SPRENDIMUS IR TEISĖS KREIPTIS Į TEISMAS APLINKOSAUGOS KLAUSIMAIS

Šios Konvencijos Šalys,
prisimindamos Stokholmo deklaracijos dėl žmogų supančios aplinkos 1 principą;
be to, prisimindamos Rio de Žaneiro deklaracijos dėl aplinkos ir plėtros 10 principą;
taip pat prisimindamos 1982 m. spalio 28 d. Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 37/7 dėl Pasaulinės gamtos chartijos bei 1990 m. gruodžio 14 d. rezoliuciją Nr. 45/94 dėl būtinumo užtikrinti sveiką aplinką siekiant žmonių gerovės;
prisimindamos Europos chartiją dėl aplinkos ir sveikatos apsaugos, priimtą Pasaulio sveikatos organizacijos pirmojoje Europos šalių konferencijoje "Aplinka ir sveikata" 1989 m. gruodžio 8 d. Frankfurte prie Maino, Vokietijoje;
patvirtindamos būtinybę saugoti, tausoti aplinką, gerinti jos būklę ir užtikrinti subalansuotą bei aplinkai palankią plėtrą;
pripažindamos, kad tinkama aplinkos apsauga būtina žmonių gerovei ir pagrindinėms žmogaus teisėms užtikrinti, įskaitant ir teisę gyventi;
taip pat pripažindamos, kad kiekvienas asmuo turi teisę gyventi tinkamoje jo sveikatai bei gerovei aplinkoje, privalo ir individualiai, ir kartu su kitais saugoti aplinką ir gerinti jos būklę dėl dabartinių ir būsimų kartų gerovės;
manydamos, kad, siekiant sukurti galimybes ginti šią teisę ir atlikti šią pareigą, piliečiai turi teisę gauti informaciją, dalyvauti priimant sprendimus bei galimybę kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, ir pripažįstant, kad dėl to piliečiams gali prireikti pagalbos jų teisėms įgyvendinti;
pripažindamos, kad, plėtojant visuomenės galimybes gauti informaciją ir dalyvauti priimant sprendimus aplinkosaugos srityje, gerėja priimamų sprendimų kokybė ir jų įgyvendinimas, visuomenei pateikiama daugiau informacijos apie aplinkosaugos problemas, taip pat sudaroma galimybė išreikšti savo susirūpinimą ir valstybės institucijoms atkreipti reikiamą dėmesį į šiuos visuomenės interesus;
siekdamos tokiu būdu didinti sprendimų priėmimo proceso atskaitomybę bei viešumą ir stiprinti visuomenės paramą priimant aplinkosaugos sprendimus;
pripažindamos viešumo poreikį visose valstybės valdymo srityse ir kviesdamos įstatymų leidybos institucijas savo darbe įgyvendinti šios Konvencijos principus;
be to, pripažindamos, kad visuomenė turi būti informuota apie dalyvavimo priimant aplinkosaugos sprendimus tvarką, kad ji galėtų nevaržomai su ja susipažinti ir žinotų, kaip ja pasinaudoti;
taip pat pripažindamos atitinkamo vaidmens, kurį gali aplinkosaugos srityje atlikti paskiri piliečiai, nevyriausybinės organizacijos ir privatus sektorius, svarbą;
norėdamos sudaryti palankias sąlygas aplinkosauginio švietimo plėtotei įtvirtinant aplinkosaugos ir subalansuotos plėtros principų suvokimą ir pateikti visuomenei daugiau informacijos apie su poveikiu aplinkai bei subalansuota plėtra susijusius sprendimus ir raginti visuomenę dalyvauti priimant tokius sprendimus;
pažymėdamos šiuo požiūriu svarbų visuomenės informavimo, elektroninių ar kitų ryšio priemonių, kurios bus sukurtos ateityje, vaidmenį;
pripažindamos, kad, priimant sprendimus vyriausybinio lygiu, svarbu atsižvelgti į visus aplinkosauginius argumentus ir dėl to būtina, kad valstybės institucijos disponuotų tikslia, išsamia, nuolat atnaujinama informacija apie aplinką;
pripažindamos, kad valstybės institucijos disponuoja informacija apie aplinką visuomenės poreikiams tenkinti;
atsižvelgdamos į tai, kad visuomenei, įskaitant organizacijas, turėtų būti sudaryta galimybė naudotis veiksmingomis teisminėmis priemonėmis ginant jos teisėtus interesus ir vykdant įstatymus;

pažymėdamos reikiamos informacijos apie produktus suteikimo vartotojams svarbą, sudarant galimybę motyvuotai rinktis produktą, atsižvelgiant į aplinkosaugos interesus;

pripažindamos visuomenės susirūpinimą dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką ir būtinumą didinti viešumą bei sudaryti visuomenei galimybę aktyviau dalyvauti priimant sprendimus šioje srityje;

įsitikinusios, kad šios Konvencijos įgyvendinimas sustiprins demokratijos procesą Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos (EEK) regione;

pripažindamos EEK vaidmenį šiame kontekste ir prisimindamos, be kita ko, EEK rekomendacinio pobūdžio nurodymus dėl galimybės gauti informaciją apie aplinkos būklę ir visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus aplinkosaugos srityje, kuriems pritarta Ministrų deklaracijoje, pasirašytoje 1995 m. spalio 25 d. Trečiojoje ministrų konferencijoje "Aplinka Europai" Sofijoje, Bulgarijoje;

atsižvelgdamos į Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste, pasirašytos 1991 m. vasario 25 d. Espoo, Suomijoje, į Konvencijos dėl tarpvalstybinio pramoninių avarių poveikio bei į Tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir naudojimo konvencijos, pasirašytų 1992 m. kovo 17 d. Helsinkyje, ir kitų regioninių konvencijų atitinkamas nuostatas;

suprasdamos, kad šios Konvencijos priėmimas padės toliau plėtoti procesą "Aplinka Europai" bei prisidės prie Ketvirtosios ministrų konferencijos, rengiamos 1998 m. birželio mėn. Orhuse, Danijoje, rezultatų,

s u s i t a r è:

1 straipsnis

TIKSLAS

Kiekviena Šalis, vadovaudamasi šios Konvencijos nuostatomis, užtikrina teisę gauti informaciją, visuomenei dalyvauti priimant sprendimus bei teisę kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, kad būtų apsaugota kiekvieno dabartinės ir būsimų kartų žmogaus teisė gyventi palankioje jo sveikatai ir gerovei aplinkoje.

2 straipsnis

SAVOKOS

Šioje Konvencijoje:

1. "Šalis" - šios Konvencijos Susitariančioji Šalis, jei tekste nenurodyta kitaip.

2. "Valstybės institucija":

a) valstybės, regiono ar kito lygmens administracija;

b) fiziniai ar juridiniai asmenys, atliekantys nacionalinių įstatymų reglamentuotas valstybės administravimo funkcijas, įskaitant su aplinkosauga susijusias konkrečias prievoles, veiklą ar paslaugas;

c) bet kokie kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, atliekantys valstybines pareigas ar funkcijas arba teikiantys su aplinkosauga susijusias paslaugas, kai juos kontroliuoja a arba b punktuose nurodyta institucija ar asmuo;

d) bet kokios regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kuri yra nurodyta 17 straipsnyje ir kuri yra šios Konvencijos Šalis, institucijos;

Šis terminas neapima teismų ar įstatymų leidybos institucijų.

3. "Informacija apie aplinką" - bet kokia rašytinė, vaizdo, garso, elektroninė ar kitokia materialia forma saugoma informacija apie:

a) aplinkos elementų, tokių kaip: oras, atmosfera, vanduo, dirvožemis, žemė, kraštovaizdis, ir gamtos objektų būklę, biologinę įvairovę ir jos komponentus, įskaitant genetiškai modifikuotus organizmus, bei šių elementų sąveiką;

b) veiksnius, tokius kaip: medžiagos, energija, triukšmas ir radiacija, bei veiklą arba priemones, įskaitant administracines priemones, susitarimus aplinkosaugos srityje, politiką, įstatymų leidybą, planus ir programas, turinčius arba galinčius turėti poveikį išvardytiems a punkte aplinkos

elementams, taip pat išlaidų ir rezultatų bei kitą ekonominę analizę ir prielaidas, susijusias su priimamais sprendimais aplinkosaugos srityje;

c) žmonių sveikatos ir saugos būklę, gyvenimo sąlygas, kultūros objektų ir statinių būklę tais atvejais, kai jai daro įtaką arba gali daryti įtaką aplinkos elementų būklė arba per šiuos elementus b punkte išvardyti veiksniai, veikla arba priemonės.

4. "Visuomenė" - tai vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų ir pagal nacionalinius įstatymus ar praktiką jų asociacijos, organizacijos arba grupės.

5. "Suinteresuota visuomenė" - tai visuomenė, kuriai daro įtaką arba gali daryti įtaką aplinkosaugos srityje priimami sprendimai arba kuri yra suinteresuota sprendimų priėmimo procesu; pagal šį apibrėžimą nevyriausybinės organizacijos, padedančios spręsti aplinkosaugos problemas ir veikiančios pagal nacionalinių įstatymų reikalavimus, laikomos suinteresuotomis organizacijomis.

3 straipsnis

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kiekviena Šalis priima būtinas teises, reglamentuojančias ir kitas priemones, įskaitant priemones, užtikrinančias šios Konvencijos nuostatų, susijusių su informacija, visuomenės dalyvavimu ir teise kreiptis į teismus, suderinamumą, taip pat reikiamas priemones šioms nuostatomis taikyti, kad būtų sukurta ir išlaikyta tiksli, aiški ir suderinta struktūra, užtikrinanti šios Konvencijos nuostatų įgyvendinimą.

2. Kiekviena Šalis siekia užtikrinti, kad pareigūnai ir valstybės institucijos nukreiptų visuomenę reikiama linkme bei padėtų jai gauti informaciją apie aplinką, supaprastintų visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus ir padėtų kreipiantis į teismus aplinkosaugos klausimais.

3. Kiekviena Šalis remia visuomenės aplinkosauginį švietimą ir informavimą, ypač apie tai, kaip gauti informaciją apie aplinką, kaip dalyvauti priimant sprendimus ir kokios yra galimybės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais.

4. Kiekviena Šalis užtikrina deramą pripažinimą ir paramą asociacijoms, organizacijoms ar grupėms, padedančioms siekti aplinkosaugos tikslų, ir užtikrina, kad Šalies nacionalinė teisės sistema atitiktų šį išipareigojimą.

5. Šios Konvencijos nuostatos neapriboja nė vienos Šalies teisės tęsti jau priimtų priemonių įgyvendinimą arba imtis naujų priemonių, numatančių didesnes galimybes gauti informaciją, aktyvesnį visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus ir geresnes jos galimybes kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, negu numatyta šioje Konvencijoje.

6. Ši Konvencija nereikalauja riboti jau Šalyse galiojančių teisių, reglamentuojančių galimybes gauti informaciją, visuomenei dalyvauti priimant sprendimus ir galimybes kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais.

7. Kiekviena Šalis remia šios Konvencijos principų taikymą priimant tarptautinius sprendimus aplinkosaugos srityje bei tarptautinių organizacijų veikloje, susijusioje su aplinkosauga.

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad asmenys, pasinaudoję šioje Konvencijoje numatytomis teisėmis, nebūtų baudžiami už savo veiklą, persekiojami arba kitais būdais varžomi. Ši nuostata netaikoma nacionalinių teismų įgaliojimams priteisti atlyginti pagrįstas teismo išlaidas.

9. Pagal atitinkamas šios Konvencijos nuostatas visuomenei turi būti užtikrinta teisė gauti informaciją, galimybė dalyvauti priimant sprendimus ir teisė kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, nepaisant pilietybės, tautybės ir gyvenamosios vietos, o juridinio asmens atveju, - nepaisant jo registravimo vietos arba pagrindinės veiklos vietos.

4 straipsnis

TEISĖ GAUTI INFORMACIJĄ APIE APLINKĄ

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad, laikantis šio straipsnio nuostatų, valstybės institucijos, atsakydamos į prašymą suteikti informaciją apie aplinką ir vadovaudamosi nacionaliniais įstatymais, suteiktų tokią informaciją, įskaitant, esant paklausimui bei atsižvelgus į b punktą, ir dokumentų kopijas, kuriuose yra arba kurie apima tokią informaciją:

a) neprašydamos paaiškinti, kam tokia informacija reikalinga;

b) pateikdamos informaciją pageidaujama forma, jei tik:

- i) valstybės institucija neturi priežasčių pateikti informacijos kita forma, tuomet nurodant priežastis, kodėl informacija pateikiama būtent šia forma; arba
- ii) informacija visuomenei jau buvo pateikta kita forma.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija apie aplinką teikiama kaip galima greičiau, bet ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo prašymo pateikimo, išskyrus atvejus, kai dėl informacijos masto ir sudėtingumo būtina pratęsti šį laikotarpį iki 2 mėnesių nuo prašymo pateikimo. Klausėjui pranešama apie bet kokią šio laikotarpio pratęsimą ir šį pratęsimą pateisinančias priežastis.

3. Prašymas suteikti informacijos apie aplinką gali būti atmestas, jei:

- a) valstybės institucija, kuriai pateiktas prašymas, neturi prašomos informacijos apie aplinką;
- b) prašymas yra akivaizdžiai nepagrįstas arba labai nekonkrečiai suformuluotas; arba
- c) tai yra prašymas apie baigiamą rengti medžiagą arba valstybės institucijų vidaus korespondenciją, kai tokia išimtis numatyta nacionaliniuose įstatymuose arba yra susiklosčiusi tokia praktika, be to, atsižvelgiant į visuomenės pageidavimą gauti tokios informacijos.

4. Prašymas suteikti informacijos apie aplinką gali būti atmestas, jeigu tokios informacijos paskelbimas darytų neigiamą įtaką:

- a) valstybės institucijų darbo konfidencialumui, kai tokį konfidencialumą reglamentuoja nacionaliniai įstatymai;
- b) tarptautiniams santykiams, krašto apsaugai arba valstybės saugumui;
- c) teisingumo vykdymui, asmens teisei į teisingą bylos nagrinėjimą arba valstybės institucijų sugebėjimui vykdyti drausminį arba baudžiamąjį tyrimą;
- d) komercinės ir pramoninės informacijos konfidencialumui teisėtų ekonominių interesų apsaugai, kai tokią apsaugą reglamentuoja įstatymai. Pagal šią sistemą su teršalų išmetimais į aplinką susijusi informacija yra teikiama visuomenei;
- e) intelektinės nuosavybės teisėms;
- f) asmens duomenų ir (arba) archyvinių bylų, susijusių su fiziniu asmeniu, konfidencialumui, kai atitinkamas asmuo, remdamasis tokią paslaptį reglamentuojančiais nacionaliniais įstatymais, nėra davęs sutikimo skelbti tokią informaciją visuomenei;
- g) trečiosios šalies interesams, kai šalis suteikė prašomą informaciją, nebūdama teisiškai įpareigota tai daryti arba šios šalies to daryti negalima įpareigoti ir tais atvejais, kai ši šalis neduoda sutikimo skelbti medžiagą; arba

h) aplinkai, apie kurią būtų atskleista informacija, pvz.: apie retųjų rūšių dauginimosi vietas.

Nurodytos atsisakymo teikti informaciją priežastys aiškinamos siaurai, atsižvelgiant į visuomenės pageidavimą gauti tokios informacijos ir ar prašoma informacija yra susijusi su teršalų išmetimais į aplinką.

5. Tais atvejais, kai valstybės institucija neturi prašomos informacijos apie aplinką, ji kaip galima greičiau informuoja klausėją apie valstybės instituciją, į kurią, jos manymu, galima kreiptis reikiamos informacijos, arba perduoda prašymą į tą instituciją atitinkamu būdu informuodama apie tai klausėją.

6. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jeigu pagal šio straipsnio 3 dalies c punktą ir 4 dalį neskelbtina informacija gali būti atskirta nuo likusios informacijos nepadarant žalos neskelbtinos informacijos konfidencialumui, valstybės institucijos pateikia likusią prašomą informaciją.

7. Jeigu prašymas suteikti informaciją buvo pateiktas raštu arba klausėjas šito pageidauja, tai atsisakymas teikti informaciją taip pat pateikiamas raštu. Atsisakyme turi būti nurodytos atsisakymo priežastys bei suteikiama informacija apie galimybę peržiūrėti priimtą sprendimą pagal 9 straipsnio nuostatas. Apie atsisakymą suteikti informaciją turi būti pranešta kaip galima greičiau, bet ne vėliau kaip per 1 mėnesį, nebent dėl informacijos sudėtingumo būtina pratęsti šį laikotarpį iki

2 mėnesių nuo prašymo pateikimo. Klausėjui pranešama apie bet kokią laikotarpio pratęsimą ir šio pratęsimo priežastis.

8. Kiekviena Šalis gali leisti savo valstybės institucijoms imti mokestį už informacijos suteikimą, tačiau šis mokestis neturi būti nepagrįstai didelis. Valstybės institucijos, ketindamos imti mokestį už informacijos suteikimą, pateikia klausėjams kainoraštį, kuriame nurodomos aplinkybės,

kada mokesčiai gali būti imami arba kada klausėjai nuo jų atleidžiami, bei atvejais, kai informacija suteikiama reikalaujant mokesčių sumokėti iš anksto.

5 straipsnis

INFORMACIJOS APIE APLINKĄ RINKIMAS IR PLATINIMAS

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad:
 - a) valstybės institucijos pagal savo funkcijas disponuotų ir atnaujintų informaciją apie aplinką;
 - b) būtų sukurtos būtinos sistemos, užtikrinančios, kad valstybės institucijos tinkamai gautų informaciją apie planuojamą ir vykdomą veiklą, galinčią daryti didelį poveikį aplinkai;
 - c) esant bet kokiai neišvengiamai grėsmei žmonių sveikatai arba aplinkai, kurią kelia žmonių veikla arba gamtinės sąlygos, visa informacija, kuria disponuoja valstybės institucija ir kuri galėtų padėti visuomenei imtis priemonių, užkertančių kelią arba sušvelninančių gresiančio pavojaus padarinius, būtų skubiai ir nedelsiant paskleista visuomenės nariams, kuriems kyla potencialus pavojus.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad, vadovaujantis nacionaliniais įstatymais, valstybės institucijų teikiamos informacijos apie aplinką tvarka būtų suprantama ir aiški visuomenei ir kad informacija būtų lengvai prieinama, be kita ko:
 - a) pakankamai informuojant visuomenę apie informacijos apie aplinką, kuria disponuoja atitinkamos valstybės institucijos, pobūdį ir mastą, apie pagrindines sąlygas, nustatančias galimybę suteikti tokią informaciją ir galimybę ją gauti, bei apie informacijos gavimo tvarką;
 - b) sukuriant ir įgyvendinant tokias praktines priemones kaip:
 - i) užtikrinti visuomenei galimybę gauti sąrašus, registrus ir archyvinės bylas;
 - ii) įpareigoti atsakingus pareigūnus padėti visuomenei pasinaudoti galimybe gauti informaciją pagal šios Konvencijos nuostatas; ir
 - iii) paskirti susižinojimo vietas;
 - c) sudarant galimybę nemokamai naudotis sąrašuose, registruose arba archyvinėse bylose, nurodytose šio straipsnio 2 dalies b punkto i papunktyje, esančia informacija apie aplinką.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad nuosekliai daugėtų informacijos apie aplinką elektroninėse duomenų bazėse, kurios yra lengvai prieinamos visuomenei viešaisiais telekomunikacijų tinklais. Tokia forma pateikiama informacija turėtų apimti:
 - a) šalies aplinkos būklės ataskaitas, kaip nurodoma 4 dalyje;
 - b) teisės aktus aplinkosaugos klausimais ar teisės aktus, susijusius su aplinkosauga;
 - c) tam tikrais atvejais aplinkosaugos politikos, planų ir programų dokumentus arba dokumentus, susijusius su aplinkosauga, taip pat susitarimus aplinkosaugos klausimais; ir
 - d) kitą informaciją tais atvejais, kai jos pateikimas tokia forma palengvintų nacionalinių teisės aktų taikymą įgyvendinant šią Konvenciją, tuo atveju, kai tokia informacija jau turima elektronine forma.
4. Kiekviena Šalis reguliariais laikotarpiais, bet ne ilgesniais kaip 3 ar 4 metai, spausdina ir platina šalies aplinkos būklės nacionalinę ataskaitą, įskaitant informaciją apie aplinkos kokybę bei sunkumus.
5. Kiekviena Šalis, remdamasi nacionaliniais įstatymais, parengia priemones, kuriomis siekiama platinti, be kita ko:
 - a) įstatymus ir kitus direktyvinius dokumentus, pavyzdžiui, strategijas, dokumentus politikos klausimais, programas ir veiksmų planus, susijusius su aplinkosauga, bei įvairaus lygio valstybės institucijų rengiamas jų įgyvendinimo ataskaitas;
 - b) tarptautines sutartis, konvencijas bei susitarimus aplinkosaugos klausimais; ir
 - c) atitinkamais atvejais kitus svarbius su aplinkosauga susijusius tarptautinius dokumentus.
6. Kiekviena Šalis skatina operatorius, kurių veikla susijusi su dideliu poveikiu aplinkai, prireikus reguliariai pagal savanoriškas aplinkosauginio ženklinimo arba aplinkosaugos audito sistemas arba kitomis priemonėmis informuoti visuomenę apie jų veiklos bei produktų poveikį aplinkai.
7. Kiekviena Šalis:

a) spausdina faktinę informaciją bei jos analizę, kuri, jos nuomone, yra susijusi ir svarbi rengiant esminius pasiūlymus aplinkosaugos politikos klausimais;

b) spausdina arba kitais būdais sudaro sąlygas visuomenei gauti paaiškinamąją medžiagą dėl jos ryšių su visuomene šios Konvencijos klausimais; ir

c) tinkama forma suteikia visuomenei informaciją apie tai, kaip vyriausybė visais lygiais atlieka valstybines funkcijas arba teikia visuomenei paslaugas aplinkosaugos klausimais.

8. Kiekviena Šalis parengia mechanizmus, užtikrinančius pakankamos informacijos apie produktus pateikimą visuomenei taip, kad vartotojai turėtų galimybę motyvuotai rinktis produktą atsižvelgiant į aplinkosauginius interesus.

9. Kiekviena Šalis prirėikus, vertindama vykstančius tarptautinius procesus, nuosekliai kuria suderintą nacionalinę užterštumo kadastrų arba registrų sistemą - struktūrizuotą, kompiuterinę, visuomenei prieinamą duomenų bazę, sudaromą naudojant standartizuotą ataskaitų pateikimo sistemą. Tokia sistema gali apimti duomenis apie atitinkamų medžiagų ir produktų, įskaitant vandens, energijos bei išteklių naudojimą, susidarantių konkrečios veiklos metu, patekimą, išskyrimą ir pernešimą į įvairias aplinkos sferas, taip pat į pramonės objektų teritorijose bei už jų ribų esančias apdirbimui ir išmetimui skirtas aikštes.

10. Šio straipsnio nuostatos negali apriboti Šalių teisės neteikti tam tikros aplinkosauginės informacijos pagal 4 straipsnio 3 ir 4 dalis.

6 straipsnis

VISUOMENĖS DALYVAVIMAS PRIIMANT SPRENDIMUS DĖL KONKREČIOS VEIKLOS

1. Kiekviena Šalis:

a) taiko šio straipsnio nuostatas, susijusias su sprendimais dėl leidimų planuojamos veiklos rūšims, išvardytoms I priede, išdavimo tikslingumo;

b) vadovaudamasi nacionaliniais įstatymais, taip pat taiko šio straipsnio nuostatas, susijusias su sprendimais dėl planuojamų veiklos rūšių, neišvardytų I priede, bet galinčių turėti didelį poveikį aplinkai. Šiam tikslui Šalys nustato, ar tokie planuojamai veiklos rūšiai bus taikomos šios nuostatos; ir

c) jei tai reglamentuoja nacionaliniai įstatymai, kiekvienu konkrečiu atveju gali nuspręsti netaikyti šio straipsnio nuostatų planuojamoms veiklos rūšims, susijusioms su krašto apsauga, jei, Šalies manymu, tai galėtų pakenkti minėtiems tikslams.

2. Suinteresuota visuomenė informuojama adekvačiai, laiku ir veiksmingai, atsižvelgiant į aplinkybes, arba viešai paskelbiant, arba individualia tvarka pradiniam priimamo aplinkosauginio sprendimo procedūros etape, be kita ko, apie:

a) planuojamą veiklą ir prašymą, kuriuo remiantis bus priimamas sprendimas;

b) galimų sprendimų pobūdį arba apie sprendimo projektą;

c) valstybės instituciją, atsakingą už sprendimo priėmimą;

d) numatomą sprendimo priėmimo procedūrą, įskaitant, kaip ir kada gali būti pateikta tokia informacija apie:

i) sprendimo priėmimo procedūros įgyvendinimo pradžią;

ii) galimybes visuomenei dalyvauti;

iii) bet kokio numatomo viešo svarstymo laiką ir vietą;

iv) valstybės instituciją, iš kurios galima gauti reikiamos informacijos, ir apie tai, kur buvo pateikta atitinkama visuomenei analizuoti skirta informacija;

v) atitinkamą valstybės instituciją ar bet kokią kitą oficialią instituciją, kuriai galima teikti pastabų arba klausimų, bei apie pastabų arba klausimų pateikimo terminus; ir

vi) tai, kokia informacija apie aplinką, susijusi su planuojama veiklos rūšimi, jau turima; ir

e) tai, ar planuojamai veiklos rūšiai yra taikoma nacionalinė ar tarpvalstybinė poveikio aplinkai vertinimo procedūra.

3. Skirtingiems visuomenės dalyvavimo procedūrų etapams įgyvendinti numatomi pagrįsti terminai, suteikiantys pakankamai laiko pagal 2 dalies nuostatas visuomenei informuoti, jai pasirengti ir veiksmingai dalyvauti priimant sprendimus aplinkosaugos srityje.

4. Kiekviena Šalis užtikrina visuomenės dalyvavimą jau pradiniam etape, kai yra visos galimybės svarstyti įvairius variantus ir kai galima užtikrinti veiksmingą visuomenės dalyvavimą.

5. Kiekviena Šalis būtinai atvejais turėtų skatinti būsimojus paraiškų davėjus, kad jie, prieš pateikdami prašymą gauti leidimą, išsiaiškintų, kokios yra suinteresuotos visuomenės grupės, organizuotų svarstymus ir suteiktą informaciją apie savo prašymo tikslus.

6. Kiekviena Šalis reikalauja, kad kompetentingos valstybės institucijos, gavusios visuomenės grupių prašymą ir vadovaudamosi nacionaliniais įstatymais, sudarytų joms galimybę nemokamai susipažinti ir išnagrinėti visą tuo metu turimą ir gaunamą informaciją, susijusią su šiame straipsnyje minimų sprendimų priėmimo procesu, įgyvendinant visuomenės dalyvavimo procedūrą, nepažeidžiant Šalių teisės neteikti tam tikros informacijos pagal 4 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatas. Tokia informacija, nepažeidžiant 4 straipsnio nuostatų, turėtų apimti bent jau:

a) pramonės objekto ir planuojamos veiklos fizikinių bei techninių charakteristikų aprašymą, įskaitant numatomų nuosėdų bei išmetimų įvertinimą;

b) planuojamos veiklos reikšmingo poveikio aplinkai aprašymą;

c) priemonių, numatančių apsaugoti ir (arba) sumažinti poveikį, įskaitant išmetimus, aprašymą;

d) pirmiau išvardytų priemonių netechninę santrauką;

e) paraiškos davėjo atliktų pagrindinių alternatyvų apžvalgą; ir

f) pagal nacionalinius įstatymus valstybės institucijai pateiktas pagrindines ataskaitas bei pasiūlymus, o suinteresuotai visuomenei bus teikiama informacija pagal 2 dalį.

7. Visuomenės dalyvavimo procedūros leidžia visuomenės atstovams teikti pasiūlymus raštu arba prireikus viešo svarstymo ar klausimo svarstymo su paraiškos davėju metu bet kokius komentarus, informaciją, analizę arba nuomonę, kurie, jų manymu, sietini su planuojama veikla.

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad atitinkamame sprendime deramai atsispindėtų visuomenės dalyvavimo rezultatai.

9. Kiekviena Šalis užtikrina, kad, valstybės institucijai priėmus sprendimą, vadovaujantis reikiama tvarka apie tą sprendimą nedelsiant būtų pranešta visuomenei. Kiekviena Šalis pateikia visuomenei sprendimo tekstą kartu nuroydamą priežastis ir motyvus, kuriais remiantis buvo priimtas toks sprendimas.

10. Kiekviena Šalis užtikrina, kad, valstybės institucijai svarstant iš naujo ar atnaujinant veiklos, išvardytos 1 dalyje, įgyvendinimo sąlygas, šio straipsnio 2-9 dalių nuostatos taikomos su atitinkamais pakeitimais ir tais atvejais, kai tai tikslinga.

11. Kiekviena Šalis, vadovaudamasi nacionaliniais įstatymais, kiek galima ir tinkamai taiko šio straipsnio nuostatas sprendimams, susijusiems su leidimų išdavimu dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką.

7 straipsnis

VISUOMENĖS DALYVAVIMAS RENGiant PLANUS, PROGRAMAS BEI FORMUOJANT POLITIKĄ APLINKOSAUGOS SRITYJE

Kiekviena Šalis parengia atitinkamas praktines ir (arba) kitokias nuostatas, leidžiančias visuomenei atvirai ir vadovaujantis teisinga ir pagrįsta tvarka dalyvauti rengiant planus bei programas, susijusius su aplinkosauga, suteikdama visuomenei būtiną informaciją. Įgyvendinant šią tvarką, vadovaujamosi 6 straipsnio 3, 4 ir 8 dalių nuostatomis. Atsižvelgdama į šios Konvencijos tikslus, atitinkama valstybės institucija nustato visuomenės grupes, galinčias dalyvauti šiame procese. Kiekviena Šalis, kiek įmanoma, stengiasi suteikti galimybes visuomenei dalyvauti formuojant aplinkosaugos politiką.

8 straipsnis

VISUOMENĖS DALYVAVIMAS RENGiant VYKDOMOJO POBŪDŽIO TEISĖS AKTUS IR (ARBA) BENDROJO POBŪDŽIO PRIVALOMUOSIUS NORMINIUS AKTUS

Kiekviena Šalis stengiasi užtikrinti efektyvų visuomenės dalyvavimą, kai dar yra galimybė rinktis atitinkamame valdžios institucijų rengiamų vykdomojo pobūdžio norminių teisės aktų ir kitų bendro pobūdžio privalomųjų teisės normų, galinčių turėti didelį poveikį aplinkai, rengimo etape. Tam tikslui įgyvendinamos šios priemonės:

- a) nustatomi terminai, užtikrinantys veiksmingą dalyvavimą;
- b) taisyklių projektai spausdinami arba kitu būdu pateikiami visuomenei; ir
- c) visuomenei suteikiama galimybė teikti pastabas tiesiogiai arba per atstovaujamas konsultacines įstaigas.

Kiek įmanoma, į visuomenės dalyvavimo rezultatus yra atsižvelgiama.

9 straipsnis **TEISĖ KREIPTIS Į TEISMUS**

1. Kiekviena Šalis, vadovaudamasi savo nacionaliniais įstatymais, užtikrina, kad kiekvienas asmuo turėtų teisę kreiptis dėl priimto sprendimo pakartotinio nagrinėjimo teisme arba kitoje, nepriklausomoje ir bešališkoje, institucijoje, įsteigtoje įstatymų nustatyta tvarka, jei asmuo mano, kad jo prašymas suteikti informaciją pagal 4 straipsnį nebuvo nagrinėtas, buvo neteisėtai atmestas, buvo iš dalies ar visiškai atsisakyta pateikti informaciją arba kitais atvejais, kai į prašymą nebuvo deramai atsižvelgta pagal nurodyto straipsnio nuostatas.

Tais atvejais, kai numatoma tokį sprendimą iš naujo svarstyti teisme, Šalis užtikrina, kad toks asmuo taip pat turėtų teisę įstatymų nustatyta tvarka pasinaudoti skubia, nemokama arba nebrangia pakartotinio nagrinėjimo procedūra, kurią atlieka valstybės institucija arba kita nepriklausoma ir bešališka ne teismo institucija.

Galutiniai sprendimai, priimti pagal šią 1 dalį, yra privalomi atitinkama informacija disponuojančiai valstybės institucijai. Priežastys nurodomos raštu, ypač tais atvejais, kai pagal šią dalį prašymas suteikti informaciją atmetamas.

2. Kiekviena Šalis, vadovaudamasi savo nacionaliniais įstatymais, užtikrina, kad atitinkami visuomenės atstovai

- a) rodantys pakankamą suinteresuotumą, arba kaip alternatyva,
- b) manantys, kad buvo pažeista kokia nors jų teisė, kai tai kaip būtina sąlyga numatyta Šalies administracinės procesinės teisės normose,

turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimų pakartotinio nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje, nepriklausomoje ir bešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje, institucijoje, siekiant teisiniu ir procesiniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo teisėtumą, veiksmus arba neveikimą, nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų ir kai tai reglamentuoja nacionaliniai įstatymai bei nepažeidžiant žemiau pateikiamos 3 dalies, kitų atitinkamų šios Konvencijos nuostatų.

Pakankamas suinteresuotumas ir kokios nors teisės pažeidimas nustatomi remiantis nacionalinių įstatymų nuostatomis ir turint tikslą suteikti suinteresuotai visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismus pagal šią Konvenciją. Todėl dėl a punkto pakanka bet kokios atitinkančios 2 straipsnio 5 dalyje keliamus reikalavimus nevyriausybinių organizacijos suinteresuotumo; dėl b punkto - tokios organizacijos taip pat turi teisę pareikšti apie savo teisių pažeidimus.

Šios 2 dalies nuostatos neriboja galimybės panaudoti išankstinio svarstymo administracinėje institucijoje procedūrą ir netaiko reikalavimo išnaudoti administracinio svarstymo procedūras prieš kreipiantis į teismines instancijas tais atvejais, kai toks reikalavimas nustatytas nacionaliniuose įstatymuose.

3. Be to, ir nepažeidžiant 1 ir 2 dalyse minimų pakartotinio nagrinėjimo procedūrų, kiekviena Šalis užtikrina, kad visuomenės atstovai, atitinkantys nacionaliniuose įstatymuose numatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų administracine arba teismo tvarka kreiptis dėl privačių asmenų arba valstybės institucijų, pažeidžiančių nacionalinių įstatymų nuostatas, susijusias su aplinkosauga, veiksmų arba neveikimo užginčijimo.

4. Be to, ir nepažeidžiant 1 dalies nuostatų, vykdam 1, 2 ir 3 dalyse nurodytas procedūras, turi būti užtikrintos atitinkamos ir veiksmingos teisinės gynybos priemonės, įskaitant, jei reikia, tokias teises gynybos priemones kaip teismo įpareigojimas nepažeisti ieškovo teisių ar sustabdyti

veiksmus, pažeidžiančius tas teises, ir tos priemonės turi būti teisingos, bešališkos, pasiūlytos laiku ir ne per daug brangios. Pagal šį straipsnį priimami sprendimai pateikiami ar protokoluojami raštu. Teismų ir, esant galimybei, kitų institucijų sprendimai yra prieinami visuomenei.

5. Siekdama efektyviau įgyvendinti šio straipsnio nuostatas, kiekviena Šalis užtikrina, kad visuomenei būtų pranešama apie sprendimų pakartotinio nagrinėjimo administracine bei teismine tvarka procedūras, ir apsvarsto klausimą dėl atitinkamų mechanizmų, leidžiančių pašalinti arba sumažinti finansines arba kitas kliūtis, trukdančias kreiptis į teismus, sukūrimo.

10 straipsnis **ŠALIŲ PASITARIMAS**

1. Pirmasis Šalių pasitarimas šaukiamas ne vėliau kaip po vienerių metų nuo šios Konvencijos įsigaliojimo dienos. Vėliau eiliniai Šalių pasitarimai vyksta ne rečiau kaip kartą per 2 metus, nebent Šalys priima kitokį sprendimą, arba kai raštu paprašo bet kuri Šalis, tuo atveju, kai per 6 mėnesius nuo tos dienos, kai Europos Ekonominės Komisijos vykdomasis sekretorius praneša visoms Šalims apie tokį prašymą, jam pritaria ne mažiau kaip vienas trečdalis Šalių.

2. Savo pasitarimuose Šalys, remdamosi reguliariai gaunama informacija iš Šalių, nuolat kontroliuoja šios Konvencijos vykdymą ir tuo tikslu:

a) siekdamas toliau tobulinti šiuos klausimus, atlieka teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais politikos, teisinių bei metodinių aspektų apžvalgą;

b) keičiasi informacija apie įgytą patirtį sudarant ir vykdant dvišales bei daugiašales sutartis arba kitus susitarimus, susijusius su šios Konvencijos tikslais, kuriuos pasirašo viena arba daugiau Šalių;

c) jei reikia, naudojasi atitinkamų Europos Ekonominės Komisijos, taip pat kitų kompetentingų tarptautinių institucijų ir specialiųjų komitetų paslaugomis, siekdamas išnagrinėti visus aspektus, susijusius su šios Konvencijos tikslų įgyvendinimu;

d) prireikus įkuria bet kokias pagalbines įstaigas;

e) tam tikrais atvejais rengia šios Konvencijos protokolus;

f) nagrinėja ir tvirtina pasiūlymus dėl šios Konvencijos pataisų pagal 14 straipsnio nuostatas;

g) nagrinėja ir priima bet kokias papildomas priemones, kurių gali prireikti šios Konvencijos tikslams įgyvendinti;

h) pirmajame savo pasitarime aptaria ir bendru sutarimu priima savo bei pagalbinių įstaigų pasitarimų darbo tvarkos taisykles;

i) pirmajame savo pasitarime susipažįsta su Šalių patirtimi įgyvendinant 5 straipsnio 9 dalies nuostatas ir išnagrinėja, kokių veiksmų būtina imtis siekiant toliau plėtoti šioje dalyje numatytą sistemą, atsižvelgiant į tarptautinius procesus bei pokyčius, įskaitant atitinkamo dokumento, susijusio su į aplinką patenkančių bei pernešamų teršalų registrais arba kadastrais, kurie galėtų būti įtraukti į šios Konvencijos priedą, parengimą.

3. Šalių pasitarimas, jei būtina, gali svarstyti klausimą dėl bendru sutarimu priimamų finansinių nuostatų.

4. Jungtinės Tautos, jos specializuotos agentūros ir Tarptautinė atominės energetikos agentūra, taip pat bet kuri valstybė arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, turinčios teisę pagal 17 straipsnį pasirašyti šią Konvenciją, bet kurios nėra šios Konvencijos Šalys, bei bet kokia tarpvyriausybė organizacija, kompetentinga srityse, kurias apima ši Konvencija, turi teisę kaip stebėtoja dalyvauti Šalių pasitarimuose.

5. Bet kokia nevyriausybė organizacija, kompetentinga srityse, kurias apima ši Konvencija, informavusi Europos Ekonominės Komisijos vykdomąjį sekretorių apie savo norą dalyvauti Šalių pasitarime, turi teisę dalyvauti kaip stebėtoja, jei tik tam neprieštarauja bent vienas trečdalis pasitarime dalyvaujančių Šalių.

6. Siekiant aukščiau išvardytų 4 ir 5 dalių tikslų, 2 dalies h punkte paminėtos darbo tvarkos taisyklės numato praktines priemones dėl leidimo dalyvauti pasitarimuose ir dėl kitų atitinkamų sąlygų.

11 STRAIPSNIS BALSAVIMO TEISĖ

1. Išskyrus šio straipsnio 2 dalyje numatytus atvejus, kiekviena šios Konvencijos Šalis turi po vieną balsą.

2. Regioninės ekonominės integracijos organizacijos naudojami savo balsavimo teise, kai svarstomi su jų kompetencija susiję klausimai, ir turi tiek balsų, kiek jų organizacijoje yra valstybių narių šios Konvencijos Šalių. Tokios organizacijos netenka savo balsavimo teisės, jeigu jų valstybės narės pasinaudoja savo balsavimo teise, ir atvirksčiai.

12 straipsnis SEKRETORIATAS

Europos Ekonominės Komisijos vykdomasis sekretorius atlieka šias sekretoriavimo funkcijas:

- a) kviečia ir rengia Šalių pasitarimus;
- b) perduoda Šalims ataskaitas ir kitą pagal šios Konvencijos nuostatas gautą informaciją;
- c) atlieka kitas Šalių nustatytas funkcijas.

13 straipsnis PRIEDAI

Šios Konvencijos priedai yra neatskiriama Konvencijos dalis.

14 straipsnis KONVENCIJOS PATAISOS

1. Bet kuri Šalis gali siūlyti šios Konvencijos pataisas.

2. Šiai Konvencijai siūlomos bet kokios pataisos tekstas pateikiamas raštu Europos Ekonominės Komisijos vykdomajam sekretoriui, kuris perduoda jį visoms Šalims ne vėliau kaip prieš devyniasdešimt dienų iki Šalių pasitarimo, kuriame siūloma šią pataisą priimti.

3. Šalys deda visas pastangas susitarimui dėl bet kokios siūlomos šios Konvencijos pataisos pasiekti bendru sutarimu. Jeigu visos priemonės pasiekti bendrą sutarimą išnaudotos, o susitarimas nepasiektas, tada kraštutiniu atveju pataisa priimama trijų ketvirtadalių posėdžiaujančių ir dalyvaujančių balsuojant Šalių balsų dauguma.

4. Depozitaras apie šios Konvencijos pataisas, priimtas pagal šio straipsnio 3 dalį, praneša visoms Šalims, kad jos pataisas ratifikuoję, patvirtinę ar priėmę. Šios Konvencijos pataisos, išskyrus priedų pataisas, įsigalioja jas ratifikavusioms, patvirtinusioms arba priėmusioms Šalims devyniasdešimtą dieną po to, kai depozitaras gavo pranešimus apie jų ratifikavimą, patvirtinimą arba priėmimą mažiausiai iš trijų ketvirtadalių Šalių. Vėliau bet kokiai kitai Šaliai pataisos įsigalioja devyniasdešimtą dieną po to, kai ši Šalis perduoda saugoti tų pataisų ratifikavimo, patvirtinimo arba priėmimo dokumentą.

5. Bet kuri Šalis, kuri negali patvirtinti kokios nors šios Konvencijos priedo pataisos, apie tai raštu praneša depozitarui per dvyliką mėnesių nuo pranešimo apie pataisos priėmimą gavimo dienos. Depozitaras nedelsdamas informuoja visas Šalis apie bet kurį gautą pranešimą. Šalis gali bet kuriuo metu priimti pataisas, atsisakiusi savo ankstesnio pranešimo ir perdavusi depozitarui saugoti minėto priedo konkrečių pataisų priėmimo dokumentą, pataisos dėl šio priedo įsigalioja toje Šalyje.

6. Praėjus dvylikai mėnesių nuo 4 dalyje nurodyto depozitaro pranešimo, priedo pataisa įsigalioja tose Šalyse, kurios nepateikė depozitarui pranešimo pagal 5 dalies nuostatas, tuo atveju, kai ne daugiau kaip vienas trečdalis Šalių pateikė tokį pranešimą.

7. Šiame straipsnyje "posėdžiaujančios ir dalyvaujančios balsuojant Šalys" - tai posėdžiaujančios ir balsuojančios už arba prieš Šalys.

15 straipsnis SVARSTYMAS, KAIP LAIKOMASI KONVENCIJOS NUOSTATŲ

Šalių pasitarimas bendru sutarimu sukuria nekonfrontacinio, neteisminio, konsultacinio pobūdžio neprivalomas priemones patikrinti, kaip laikomasi šios Konvencijos nuostatų. Šios

priemonės užtikrina tinkamą visuomenės dalyvavimą ir gali apimti galimybę svarstyti iš visuomenės narių gautus pranešimus su šia Konvencija susijusiais klausimais.

16 straipsnis GINČŲ SPRENDIMAS

1. Kilus dviejų arba daugiau Šalių ginčui dėl šios Konvencijos aiškinimo arba taikymo, Šalys siekia išspręsti ginčą derybomis arba bet koku kitu priimtiniu ginče dalyvaujančioms šalims ginčų sprendimo būdu.

2. Pasirašydama, ratifikuodama, priimdama, tvirtindama šią Konvenciją arba prisijungdama prie jos ar bet kada vėliau, Šalis gali depozitarui nusiųsti pareiškimą raštu, kad ginčui, kuris nebuvo išspręstas pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, spręsti jį priima vieną arba abu nurodytus ginčo sprendimo būdus, privalomus bet kurios prisiimančios tokį pat išipareigojimą Šalies atžvilgiu:

- a) ginčo perdavimą Tarptautiniam Teisingumo Teismui;
- b) arbitražą, laikantis numatytos II priede procedūros.

3. Jeigu ginčo šalys sutiko dėl abiejų išvardytų šio straipsnio 2 dalyje ginčo sprendimo būdų, tuomet ginčas gali būti perduotas tik Tarptautiniam Teisingumo Teismui, jeigu tik šalys nesusitarė kitaip.

17 straipsnis PASIRAŠYMAS

Ši Konvencija pateikiama pasirašyti 1998 m. birželio 25 d. Orhuse (Danija) ir vėliau - Jungtinių Tautų centrinėje būstinėje Niujorke iki 1998 m. gruodžio 21 d. Europos Ekonominės Komisijos valstybėms narėms, taip pat valstybėms, turinčios konsultanto statusą Europos Ekonominėje Komisijoje pagal Ekonominės ir socialinės tarybos 1947 m. kovo 28 d. 36 (IV) rezoliucijos 8 ir 11 dalis, bei regioninės ekonominės integracijos organizacijoms, kurias įsteigė suverenios nepriklausomos valstybės, Europos Ekonominės Komisijos narės ir kurioms jų valstybės narės perdavė įgaliojimus dėl šios Konvencijos reglamentuojamų klausimų, įskaitant įgaliojimus sudaryti sutartis šiais klausimais.

18 straipsnis DEPOZITARAS

Šios Konvencijos depozitaras yra Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius.

19 straipsnis RATIFIKAVIMAS, PRIĖMIMAS, TVIRTINIMAS IR PRISIJUNGIMAS

1. Šią Konvenciją pasirašiusios valstybės ir regioninės ekonominės integracijos organizacijos turi ją ratifikuoti, priimti arba patvirtinti.

2. 17 straipsnyje nurodytos valstybės ir regioninės ekonominės integracijos organizacijos gali prisijungti prie šios Konvencijos nuo 1998 m. gruodžio 22 d.

3. Bet kokia kita valstybė, Jungtinių Tautų narė, nenurodyta šio straipsnio 2 dalyje, gali prisijungti prie Konvencijos Šalių pasitarimo pritarimu.

4. Bet kokia 17 straipsnyje nurodyta organizacija, kuri tampa šios Konvencijos Šalimi, net jeigu nėra viena šios organizacijos valstybė narė nėra šios Konvencijos Šalis, prisiima visus numatytus šioje Konvencijoje išipareigojimus. Tais atvejais, kai viena ar daugiau tokios organizacijos valstybių narių yra šios Konvencijos Šalys, ši organizacija ir jos valstybės narės sprendžia dėl savo atitinkamos atsakomybės vykdant išipareigojimus pagal šią Konvenciją. Tokiais atvejais ši organizacija ir jos valstybės narės negali tuo pačiu metu naudotis šioje Konvencijoje numatytomis teisėmis.

5. 17 straipsnyje nurodytos regioninės ekonominės integracijos organizacijos ratifikavimo, priėmimo, tvirtinimo arba prisijungimo dokumentuose apibrėžia savo kompetenciją šios Konvencijos reglamentavimo srities klausimais. Šios organizacijos taip pat praneša depozitarui apie bet koki esminį savo kompetencijos pasikeitimą.

20 straipsnis ĮSIGALIOJIMAS

1. Ši Konvencija įsigalioja devyniasdešimtą dieną nuo tos dienos, kai atiduodamas saugoti šešioliktasis ratifikavimo, priėmimo, tvirtinimo arba prisijungimo dokumentas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje bet koks dokumentas, kurį saugoti atidavė kokia nors regioninė ekonominės integracijos organizacija, nelaikomas papildomu dokumentu greta tų, kuriuos perdavė saugoti tokios organizacijos valstybės narės.

3. Kiekvienai 17 straipsnyje nurodytai valstybei arba organizacijai, kuri ratifikuoja, priima arba tvirtina šią Konvenciją arba prisijungia prie jos, po to, kai atiduotas saugoti šešioliktasis ratifikavimo, priėmimo, tvirtinimo arba prisijungimo dokumentas, ši Konvencija tai valstybei arba organizacijai įsigalioja devyniasdešimtą dieną nuo tos dienos, kai ji atiduoda saugoti ratifikavimo, priėmimo, tvirtinimo arba prisijungimo dokumentą.

21 straipsnis PASITRAUKIMAS

Bet kuriuo metu, praėjus trejiems metams nuo šios Konvencijos įsigaliojimo kokiai nors Šaliai dienos, ši Šalis gali pasitraukti iš Konvencijos apie tai raštu pranešusi depozitarui. Bet koks toks pasitraukimas įsigalioja devyniasdešimtą dieną nuo tos dienos, kai depozitaras gauna pranešimą apie tai.

22 straipsnis AUTENTIŠKI TEKSTAI

Šios Konvencijos originalas, kurio tekstai anglų, prancūzų ir rusų kalbomis yra vienodai autentiški, atiduodamas saugoti Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

TAI PATVIRTINDAMI, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šią Konvenciją.

SUDARYTA Orhuse (Danija) tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt aštuntų metų birželio dvidešimt penktą dieną.

I priedas

6 STRAIPSNIO 1 DALIES A PUNKTE NURODYTŲ VEIKLOS RŪŠIŲ SĄRAŠAS

1. Energetika:

- naftos ir dujų perdirbimo įmonės;
- dujinimo ir skystinimo įrengimai;
- šiluminės jėgainės ir kiti 50 megavatų arba didesnio tiekiamo šiluminio pajėgumo deginimo įrengimai;
- koksavimo krosnys;
- atominės jėgainės ir kiti atominiai reaktoriai, įskaitant tokių jėgainių ar reaktorių demontavimą arba uždarymą¹ (išskyrus tyrimo įrenginius daliųjų ir atgaminamų medžiagų gamybai ir transformacijai (konversijai), kurių maksimalus galingumas neviršija 1 kW nuolatinės šiluminės apkrovos);
- įrengimai, skirti panaudotam branduoliniam kurui perdirbti;
- įrengimai, skirti:
 - branduoliniam kurui gaminti ar sodrinti;
 - panaudoto branduolinio kuro ar didelio aktyvumo radioaktyviosioms atliekoms perdirbti;
 - panaudotam branduoliniam kurui laidoti;
 - tik radioaktyviosioms atliekoms laidoti;

- tik panaudotam branduoliniam kurui ar radioaktyviosioms atliekoms saugoti (planuojamam ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui) kitose vietose, už gamybos objekto teritorijos ribų.

2. Metalų gamyba ir apdirbimas:

- įrengimai, skirti metalų rūdoms (įskaitant sulfidinę rūdą) deginti ar aglomeruoti;
- įrengimai perdirbamojo ketaus ar plieno gamybai (pirminis ar antrinis lydymas), įskaitant nepertraukiamą išpilstymą, kurio našumas didesnis kaip 2,5 tonų per valandą;
- juodųjų metalų apdirbimo įrengimai:
 - i) karšto valcavimo staklynai, kurių galingumas didesnis kaip 20 tonų plieno žaliavos per valandą;
 - ii) kalviški kūjai, kurių energija didesnė kaip 50 kilodžaulių kūjui, o naudojamas šiluminis galingumas didesnis kaip 20 MW;
 - iii) skirti dengti apsaugine lydmetalių dangą, tiekiant daugiau kaip 2 tonas plieno žaliavos per valandą;
- didesnio kaip 20 tonų per dieną galingumo juodųjų metalų liejyklos;
- įrengimai, skirti:
 - i) spalvotiesiems neapdirbtiems metalams gaminti iš rūdų, koncentratų ar antrinių žaliavų, naudojant metalurgijos, cheminius arba elektrolizės procesus;
 - ii) spalvotiesiems metalams, įskaitant legiravimą, lydyti, tarp jų rekuperuotiems produktams (rafinavimas, liejininkystė ir t. t.), kurių lydymo galingumas didesnis kaip 4 tonos švino ir kadmio per dieną arba 20 tonų visų kitų metalų per dieną;
- įrengimai, skirti metalų ir plastmasinių medžiagų paviršiams apdirbti, naudojant elektrolizės arba cheminius procesus, kai jų metu naudojamų kubilų talpa didesnė kaip 30 m³.

3. Mineralinių žaliavų perdirbimo pramonė:

- įrengimai, skirti cemento klinkeriui gaminti besisukančiose degimo krosnyse, kurių galingumas didesnis kaip 500 tonų per dieną, ar kalkėms gaminti besisukančiose degimo krosnyse, kurių galingumas didesnis kaip 50 tonų per dieną, arba kitose krosnyse, kurių galingumas didesnis kaip 50 tonų per dieną;
- asbesto ir turinčių asbesto produktų gamybos įrengimai;
- stiklo, įskaitant stiklo pluoštą, gamybos įrengimai, kurių lydymo galingumas didesnis kaip 20 tonų per dieną;
- mineralinių medžiagų lydymo įrengimai, įskaitant mineralinio pluošto gamybą, kurių lydymo galingumas didesnis kaip 20 tonų per dieną;
- keramikos produktų gamybos įrengimai, skirti, būtent: stogo čerpių, plytų, ugniai atsparių plytų, keraminių plytelių, akmens keramikos arba porceliano produkcijos gamybai degimo būdu, kurių gamybinis pajėgumas didesnis kaip 75 tonos per dieną, ir (arba) degimo krosnių galingumas didesnis kaip 4 m³ esant degimo krosnių įkrovos tankiui didesniam kaip 300 kg/m³.

4. Chemijos pramonė: gamyba pagal šioje dalyje nurodytas veiklos kategorijas reiškia pramoninio masto gamybą, cheminiu būdu apdorojant medžiagas arba medžiagų grupes, išvardytas a-g punktuose:

- a) chemijos pramonės įrengimai, skirti pagrindinėms organinėms cheminėms medžiagoms gaminti, tokioms kaip:
 - i) paprastieji angliavandeniliai (linijiniai arba cikliniai, prisotintieji arba neprisotintieji, alifatiniai arba aromatiniai);
 - ii) deguonies turintys angliavandeniliai, tokie kaip: spiritai, aldehidai, ketonai, karboksirūgštys, esteriai, acetatai, eteriai, peroksidai, epoksidinės dervos;
 - iii) sieros angliavandeniliai;
 - iv) azoto angliavandeniliai, tokie kaip: aminorai, amidai, azoto junginiai, nitro junginiai arba nitratiniai junginiai, nitrilai, cianatai, izocianatai;
 - v) fosforo turintys angliavandeniliai;
 - vi) halogeninti angliavandeniliai;
 - vii) metalų organiniai junginiai;

- viii) pagrindinės plastikinės medžiagos (polimerai, sintetiniai pluoštai ir celiulioziniai pluoštai);
 - ix) sintetinis kaučiukas;
 - x) dažai ir pigmentai;
 - xi) paviršinio aktyvumo medžiagos ir paviršinio aktyvumo medžiagos teršalams šalinti nuo kietųjų paviršių;
- b) chemijos pramonės įrengimai, skirti pagrindinėms neorganinėms medžiagoms gaminti, tokioms kaip:
- i) dujos, tokios kaip: amoniakas, chloras ar vandenilio chloridas, fluoras ar vandenilio fluoridas, anglies oksidai, sieros junginiai, azoto oksidai, vandenilis, sieros dioksidas, karbonilchloridas;
 - ii) rūgštys, tokios kaip: chromo rūgštis, vandenilio fluorida rūgštis, fosforo (fosfato) rūgštis, azoto rūgštis, hidrochlorido rūgštis, sulfato rūgštis, oleumas, sulfidinė rūgštis;
 - iii) šarmai, tokie kaip: amonio hidroksidas, kalio hidroksidas, natrio hidroksidas;
 - iv) druskos, tokios kaip: amonio chloridas, kalio chloratas, kalio karbonatas, natrio karbonatas, peroksoboratas, sidabro nitratas;
 - v) nemetalai, metalų oksidai ar kiti neorganiniai junginiai, tokie kaip: kalcio karbidas, silicis, silicio karbidas;
- c) chemijos pramonės įrengimai, skirti fosforo, azoto ir kalio mineralinėms trąšoms (paprastosioms arba kombinuotosioms trąšoms) gaminti;
- d) chemijos pramonės įrengimai, skirti pagrindinėms augalų apsaugos priemonėms ir pesticidams gaminti;
- e) įrengimai pagrindiniams farmacijos produktams gaminti, kuriuose naudojami biologiniai ar cheminiai procesai;
- f) sprogstamųjų medžiagų gamybai skirti chemijos pramonės įrengimai;
- g) chemijos pramonės įrengimai, kuriuose naudojami cheminiai ar biologiniai procesai baltyminių pašarų priedų, fermentų ir kitų baltyminių medžiagų gamybai.
5. Atliekų tvarkymas:
- įrengimai, skirti pavojingoms atliekoms deginti, rekuperuoti, cheminiu būdu apdoroti ar laidoti;
 - buitinių atliekų deginimo įrengimai, kurių galingumas didesnis kaip 3 tonos per valandą;
 - nepavojingųjų atliekų šalinimo įrengimai, kurių galingumas didesnis kaip 50 tonų per dieną;
 - sąvartynai, į kuriuos patenka daugiau kaip 10 tonų atliekų per dieną arba kurių bendroji talpa didesnė kaip 25 000 tonų, išskyrus inertinių atliekų sąvartynus.
6. Nuotėkų valymo įrengimai, kurių galingumas didesnis kaip 150 000 gyventojų ekvivalento.
7. Pramonės įrengimai, skirti:
- a) celiuliozei iš medienos ar panašios pluoštinės žaliavos gaminti;
 - b) popieriui ir kartonui gaminti, kurių gamybos pajėgumas didesnis kaip 20 tonų per dieną.
8. a) tolimojo susisiekimo geležinkelio linijų tiesimas ir oro uostų², turinčių 2 100 metrų arba ilgesnį pagrindinį pakilimo-nusileidimo taką, statyba;
- b) automagistralių ir greitkelių tiesimas³;
- c) naujų keturių ar daugiau eismo juostų kelių tiesimas arba rekonstrukcija ir (arba) esančių dviejų ar mažiau eismo juostų kelių platinimas, norint nutiesti keturias ar daugiau eismo juostų ten, kur toks naujas kelias arba rekonstruota ir (arba) praplata nenutrūkstama kelio atkarpa sieks 10 km arba daugiau.
9. a) vidaus vandenių keliai ir vidaus laivybos uostai, kuriuose leidžiama plaukioti didesnės kaip 1 350 tonų vandens talpos laivams;
- b) prekybos uostai, pakrovimo ir iškrovimo prieplaukos, susijusios su kranto ir atviroje jūroje esančiais uostais (išskyrus keltų prieplaukas), prie kurių gali švartuotis didesnės kaip 1 350 tonų vandens talpos laivai.
10. Požeminio vandens ėmimas ar požeminio vandens dirbtinio papildymo sistemos, kai per metus išgaunama ar papildoma 10 milijonų arba daugiau kubinių metrų vandens.

11. a) vandens išteklių perkėlimas iš vienos upės baseino į kitą, siekiant išvengti galimo vandens trūkumo, kai perkeliama daugiau kaip 100 milijonų kubinių metrų per metus;

b) visais kitais atvejais - vandens išteklių perkėlimo darbai iš vienos upės baseino į kitą, kai daugiametis vidutinis baseino, iš kurio imamas vanduo, nuotėkis yra didesnis kaip 2 000 milijonų kubinių metrų per metus ir kai perkeliama vandens kiekis viršija daugiau negu 5 proc. šio nuotėkio.

Nė vienas iš šių atvejų netaikomas vamzdynais tiekiamam geriamajam vandeniui perkelti.

12. Naftos ir gamtinių dujų komercinė gavyba, kai per dieną išgaunama daugiau kaip 500 tonų naftos ar 500 000 kubinių metrų gamtinių dujų.

13. Užtvankos ir kiti įrengimai, skirti vandens sulaikymui ar nuolatiniam saugojimui, kai saugomo ar sulaikomo vandens (naujas ar papildomas) yra daugiau kaip 10 milijonų kubinių metrų.

14. Didelio kaip 800 mm skersmens ir ilgesni kaip 40 km vamzdynai dujoms, naftai ar cheminėms medžiagoms transportuoti.

15. Įrenginiai, skirti intensyviu būdu auginti naminius paukščius ar kiaules, kuriuose daugiau kaip:

a) 40 000 vietų paukščiams;

b) 2 000 vietų penimoms kiaulėms (kurių svoris per 30 kg); arba

c) 750 vietų paršavedėms.

16. Karjerai ir atviros naudingųjų iškasenų kasyklos, kai jų paviršiaus plotas didesnis kaip 25 hektarai, arba durpių gavyba, kai durpyno plotas didesnis kaip 150 hektarų.

17. Antžeminių elektros perdavimo linijų tiesimas, kai įtampa 220 kV arba aukštesnė ir linijos ilgesnės kaip 15 km.

18. Naftos, naftos chemijos produktų ar cheminių produktų saugyklos, kurių talpa 200 000 tonų ar daugiau.

19. Kitos veiklos rūšys:

- išankstinio apdorojimo operacijos (tokios kaip: plovimas, balinimas, merserizacija), pluošto dažymo ar tekstilės įrengimai, kurių pajėgumas didesnis kaip 10 tonų apdorojamų medžiagų per dieną;

- kailių ir odos rauginimo įrengimai, kurių perdirbimo pajėgumas didesnis kaip 12 tonų apdorotos produkcijos per dieną;

a) skerdyklos, perdirbančios daugiau kaip 50 tonų skerdienos per dieną;

b) maisto produktų apdorojimas ir perdirbimas gaminant juos iš:

i) gyvulinės žaliavos (išskyrus pieną), kai pagaminama daugiau kaip 75 tonos gatavos produkcijos per dieną;

ii) augalinės žaliavos, kai pagaminama daugiau kaip 300 tonų gatavos produkcijos per dieną (vidutinis ketvirčio rodiklis);

c) pieno apdorojimas ir perdirbimas, kai gaunamo pieno kiekis didesnis kaip 200 tonų per dieną (vidutinis metinis rodiklis);

- įrengimai, skirti naminių gyvulių skerdienos ar gyvulininkystės atliekoms pašalinti ar perdirbti, kurių perdirbimo pajėgumas didesnis kaip 10 tonų per dieną.

- įrengimai, skirti medžiagų, daiktų arba produktų paviršiams apdoroti, naudojant organinius tirpiklius, ypač apdailai ir spaudos darbams, padengti, riebalams pašalinti, hidroizoliacijai, kalibravimui, dažyti, valyti arba impregnuoti, kai gamybos pajėgumas didesnis kaip 150 kg per valandą arba 200 tonų per metus;

- įrengimai, skirti angliai (natūraliam koksui) arba elektrografitui gaminti deginimo arba grafitizacijos būdu.

20. Bet kokia veiklos rūšis, nenurodyta 1-19 dalyse, tais atvejais, kai, vadovaujantis nacionaliniais įstatymais, visuomenės dalyvavimas įgyvendinamas taikant poveikio aplinkai vertinimo procedūrą.

21. Šios Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies a punkto nuostata netaikoma nė vienam iš aukščiau išvardytų projektų, vykdomų tik arba daugiausia naujų metodų arba produktų tyrimo, kūrimo ir tikrinimo tikslams per ne trumpesnę kaip dvejų metų laikotarpį, nebent jie galėtų sukelti ypač kenksmingą poveikį aplinkai arba sveikatai.

22. Bet kokiam veiklos pakeitimui arba išplėtimui, kai toks pakeitimas arba išplėtimas atitinka šiame priede nustatytus kriterijus/slenkstines vertes, taikomas šios Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies a punktas. Bet kokiam kitam veiklos pakeitimui arba išplėtimui taikomas šios Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktas.

Pastabos:

¹Atominės jėgainės ir kiti branduoliniai reaktoriai nebelaikomi šios rūšies įrengimais, kai visas branduolinis kuras ir kiti radioaktyviai užteršti elementai visam laikui pašalinami iš įrengimo aikštelės.

²Šioje Konvencijoje “oro uostas” - tai oro uostas, atitinkantis oro uosto apibrėžimą, kuris pateiktas 1944 m. Čikagos konvencijoje, įsteigiančioje Tarptautinę civilinės aviacijos organizaciją (14 priedas).

³Šioje Konvencijoje “greitkelis” - tai kelias, atitinkantis apibrėžimą, kuris pateiktas 1975 m. lapkričio 15 d. Europos šalių susitarime dėl pagrindinių tarptautinių transporto magistralių.

II priedas

ARBITRAŽAS

1. Kai ginčas perduodamas nagrinėti arbitražui pagal šios Konvencijos 16 straipsnio 2 dalį, ginčo šalis arba šalys praneša Sekretariatui arbitražinio ginčo esmę ir, be kita ko, nurodo šios Konvencijos straipsnius, dėl kurių aiškinimo ar taikymo kilo ginčas. Gautą informaciją Sekretariatas persiunčia visoms šios Konvencijos Šalims.

2. Arbitražo teismą sudaro trys nariai. Tiek šalis ieškovė arba šalys ieškovės, tiek kita šalis arba kitos ginče dalyvaujančios šalys paskiria po vieną arbitrą, ir du tokiu būdu paskirti arbitrai tarpusavio susitarimu paskiria trečią arbitrą, kuris atlieka arbitražo teismo pirmininko funkcijas. Pastarasis negali būti nė vienos iš ginče dalyvaujančių šalių pilietis ir jo nuolatinė gyvenamoji vieta negali būti nė vienoje šių šalių teritorijoje, jis negali dirbti nė vienoje iš šių šalių arba kokiu nors kitu būdu būti susijęs su šiuo ginču.

3. Jeigu praėjus dviem mėnesiams nuo antro arbitro paskyrimo nepaskiriamas arbitražo teismo pirmininkas, Europos Ekonominės Komisijos vykdomasis sekretorius, gavęs kurios nors ginčo šalies prašymą, paskiria jį per du ateinančius mėnesius.

4. Jeigu viena iš ginčo šalių nepaskiria arbitro praėjus dviem mėnesiams po prašymo gavimo, tai kita šalis gali informuoti apie tai Europos Ekonominės Komisijos vykdomąjį sekretorių, kuris paskiria arbitražo teismo pirmininką per ateinančius du mėnesius. Po savo paskyrimo arbitražo teismo pirmininkas prašo šalį, kuri dar nepaskyrė arbitro, padaryti tai per du mėnesius. Jeigu ji to nepadaro per šį laiką, tai pirmininkas informuoja Europos Ekonominės Komisijos vykdomąjį sekretorių, kuris paskiria tokį arbitrą per ateinančius du mėnesius.

5. Arbitražo teismas priima sprendimą vadovaudamasis tarptautine teise ir šios Konvencijos nuostatomis.

6. Bet kuris steigiamas pagal šio priedo nuostatas arbitražo teismas parengia savo vidaus darbo taisykles.

7. Tiek procedūriniais, tiek ir esminiais klausimais arbitražo teismo sprendimai priimami jo narių balsų dauguma.

8. Teismas gali imtis visų reikiamų priemonių faktams nustatyti.

9. Ginčo šalys padeda arbitražo teismo darbui ir visų pirma taiko visas turimas priemones:

a) pateikia visus atitinkamus dokumentus, informaciją ir sudaro sąlygas;

b) prireikus suteikia galimybę iškviesti liudytojus arba ekspertus ir išklausti jų parodymus.

10. Ginčo šalys ir arbitražo teismo nariai išlaiko bet kokios konfidencialiu būdu ir teismo nagrinėjimo metu gautos informacijos konfidencialumą.

11. Vienos iš šalių prašymu arbitražo teismas gali rekomenduoti imtis laikinų gynybos priemonių.

12. Jeigu viena iš ginčo šalių neatvyksta į arbitražo teismą ar nedalyvauja nagrinėjant bylą, kita šalis gali prašyti teismo tęsti nagrinėjimą ir priimti galutinį sprendimą. Vienos iš šalių nedalyvavimas teisme arba nagrinėjant bylą nėra kliūtis ginčą nagrinėti.

13. Arbitražo teismas gali išnagrinėti priešieškinius, pareiškiamus tiesiogiai dėl ginčo esmės, ir priimti dėl jų sprendimus.

14. Jeigu tik arbitražo teismas, remdamasis konkrečiomis bylos aplinkybėmis, nenusprendžia kitaip, teismo išlaidas, įskaitant teismo narių paslaugas, ginčo šalys apmoka po lygiai. Teismas registruoja visas savo išlaidas ir ginčo šalims pateikia galutinę išlaidų ataskaitą.

15. Bet kuri šios Konvencijos Šalis, kuri teisiniu požiūriu yra suinteresuota ginčo byla ir kurią gali paveikti šios bylos sprendimas, turi teisę teismo sutikimu dalyvauti nagrinėjant bylą.

16. Arbitražo teismas priima sprendimą per penkis mėnesius nuo jo įsteigimo dienos, jeigu tik jis nemano, kad būtina pratęsti šį terminą dar vienam ne ilgesniam kaip penkių mėnesių laikotarpiui.

17. Arbitražo teismo sprendimas pateikiamas kartu su priežasčių išaiškinimu. Šis sprendimas yra galutinis ir privalomas visoms ginčo šalims. Arbitražo teismas siunčia savo sprendimą ginčo šalims ir Sekretariatui. Gautą informaciją Sekretariatas perduoda visoms šios Konvencijos Šalims.

18. Bet kurį ginčą, galintį kilti tarp šalių dėl teismo sprendimo aiškinimo arba vykdymo, bet kuri šalis gali perduoti arbitražo teismui, priėmusiam šį sprendimą, arba, nesant galimybei pasinaudoti pastarojo paslaugomis, kitam teismui, kuris šiam tikslui sudaromas tokiu pat būdu kaip ir pirmasis.
